

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI KUTATÁSRÓL – KÖNYVTÁROSOKNAK

TAYLOR, D. C.: Library Research for Librarians, MAGRIL, R. M.: Conducting library research, GWINN, N. E.: Funding library research és RAYWARD, W. B.: Publishing library research c. írásai alapján (Coll. and Research Libr. 1980. 3.no. 199–219.p.) HEGYKÖZI ILONA szemléje.

Fenti címmel rendezett konferenciát a Library Association 1979 márciusában a North Carolina Egyetemen Chapel Hill-ben (USA): A konferencia célja az volt, hogy kutatásra ösztönözze a gyakorló könyvtárosokat, segítsen a kutatási témák kiválasztásában, módszertani tanácsokkal szolgáljon, bemutassa a kutatások elbírálásának elveit és a publikációkkal szemben támasztott követelményeket. A konferencia három publikált előadásából a következőket emeljük ki:

A kutatás módszeréről

Ahhoz, hogy a kutatások végül az egész szakma számára hasznos eredményeket adjanak, az egyes könyvtártudományi kutatásoknak kapcsolódnuk kell egymáshoz. Ötleteket a már befejezett, nagy érdeklődésre számot tartó kutatásokból célszerű meríteni.

Sok a megválaszolatlan kérdés pl. az *információ struktúrájával* kapcsolatban. Az USA-ban érdemes lenne tanulmányozni a könyvtári másolási tevékenységet szabályozó, 1978-as szerzői jogi törvény hatását. Több éve folynak kutatások az információ megjelenítésének különböző módozatairól (pl. folyóiratok papíron és mikrofilmen), de keveset tudunk a folyóiratok géppel olvasható indexeinek használatáról, fogadtatásáról. Heves vita tárgya az információ ára, a fizetés módja. Érdemes lenne megvizsgálni a folyóirat-előfizetésekkel kapcsolatos döntéshozatal szempontjait, a költségvetések átstrukturálását.

A *használó-kutatás* terén az átlag-használó vizsgálata után most a könyvtárhasználat elemzése a cél. Különösen az egyetemi könyvtárak esetében várnak érdekes eredményeket ettől a kutatási iránytól. A pittsburghi egyetemen 1975-től 1978-ig végzett vizsgálat pl. kimutatta, hogy az 1969-ben beszerzett monográfiák 40%-át 1975-ben az olvasók már nem keresik.

A *döntéshozatal* témakörbe foglalható minden, ami a könyvtárak létrehozásával és működésével kapcsolatos. Kiemelt kérdések a legutóbbi időben: a hozzáférés (pl. a kielégítetlen kérések elemzése), a forrásmegosztás (könyvtárközi együttműködés

a folyóirat-beszerzésben), a katalógusok (áttérés más formátumra, költségelemzés, személyzet).

A *teljesítménymérés* szabványosítása is nagy érdeklődésre tarthat számot, ui. csak a definíciók és a mérési módszerek egységesítése után lesznek az egyes adattömegek összevethetők. A közművelődési könyvtárak élen járnak e téma kutatásában és eredményeik közreadásában. E problémakör vizsgálatára egyébként más kutatási témák gazdái is felhívnak.

A kutatás finanszírozásáról

Melyik kutatást tartják támogatásra érdemesnek a különböző alapítványok? Amely *jó ötlet*en alapszik: eredményét igénylik a könyvtárak, s ha esetleg más kutatta is már: eredményei továbblépést ígérnek. Amelynek *fontosságát* pl. a téma bibliográfiájával *alá lehet támasztani*. Amelyről átgondolt, reális *cselekvési tervet* lehet készíteni. Amelynek *ésszerű költségvetése* van. Amely *felkelti* a finanszírozó *érdeklődését*. Amelynél *a kutató személye* garantálja az eredményt.

A kutatás publikálásáról

A kutatási eredmények birtokában dönteni kell, hová küldjük el publikálásra. A döntést három, egymást nem kizáró tényező befolyásolja: a kutatás értékelése, a téma feltételezett közönsége és az érdekelt lapok* előírásai. Ugyanazon kutatás eredményeit más-más metszetben több folyóiratnak is meg lehet írni, hogy az információk különböző olvasórétegekhez jussanak el.**

A The Library Quarterly-nél az előzetes ajánlkozás helyett a kész kéziratot szeretik, akár bejelentés nélkül is. A lap profiljába vágó kéziratokat az adott téma szakértőjével lektoráltatják; a szerző inkognitóban marad. A szakvélemény alapján dönt a szerkesztő a kézirat elfogadásáról vagy elutasításáról. Elutasításkor a lektori véleményt csatolni szokták. A szerzőket és szerkesztőket egyaránt alaposan próbára szokta tenni a szakdolgozások, doktori értekezések, jelentések átültetése cikk-formára. Általában gyakori probléma, hogy a kutatók a vizsgált kérdést nem megfelelően határozzák meg, módszertani hibákat követnek el, rosszul szerkesztik meg vizsgálati eszközeiket (pl. a kérdőíveket), tévesen alkalmaznak statisztikai eljárásokat. Az ideális az, ha legalább a cikk bevezetője és az összegzés teljesen érthető egy átlagosan tájékozott olvasó számára.

---

* A választásban segítséget nyújt a FID List of Library, Documentation and Archives Serials c. összeállítása.

** A cikk közli az USA-beli folyóiratok választékát néhány szavas jellemzéssel és megnevez egyes nemzetközi folyóiratokat is.